

Bakalářský studijní
program:

Ekonomika a management

Studijní obor:

Účetnictví a finanční řízení podniku

**Neuhrazené pohledávky z obchodního styku a
jejich řešení z pohledu platných zákonů ve
firmě EUROVIT, s. r. o.**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Autor:

Dagmar Kyzlinková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Věra MINAŘÍKOVÁ, Ph.D.

Znojmo, 2012

PROHLÁŠENÍ:

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Neuhrazené pohledávky z obchodního styku a jejich řešení z pohledu platných zákonů ve firmě EUROVIT, s. r. o.“ jsem vypracovala samostatně za využití odborné literatury a dostupných pramenů, které jsem řádně označila a uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Lázních Bělohrad 23. dubna 2012

.....
Dagmar Kyzlinková

PODĚKOVÁNÍ

Touto cestou děkuji vedoucí bakalářské práce paní Ing. Věře Minaříkové, Ph.D. za odborné rady a cenné připomínky při zpracování práce. Rovněž děkuji ing. Ivaně Pilařové za odborné konzultace. Dále děkuji spolupracovníkům ve společnosti EUROVIT, s. r. o. za jejich ochotu a čas, který mi věnovali při shromažďování podkladů z účetnictví společnosti, za poskytnuté rady, informace a za inspiraci k vypracování této bakalářské práce.



ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor	Dagmar KYZLINKOVÁ
Bakalářský studijní program	Ekonomika a management
Obor	Účetnictví a finanční řízení podniku
Název	Neuhrazené pohledávky z obchodního styku a jejich řešení z pohledu platných zákonů ve firmě EUROVIT, s. r. o.
Název (v angličtině)	Outstanding debts in business contacts and their solution from the perspective of applicable laws in EUROVIT company, Ltd.

Zásady pro vypracování:

Cíl práce: Konkretizace pohledávek z obchodních vztahů. Možnosti řešení neuhrazených pohledávek dle platných právních norem a jejich zobrazení v účetnictví.

Postup práce:

1. Návrh pracovní osnovy a její projednání s vedoucím bakalářské práce.
2. Shromáždění a prostudování odborné literatury, zejména platných právních norem ČR zabývajících se obchodními vztahy podnikatelů, rovněž tak problematikou neuhrazených pohledávek v účetnictví.
3. Popis neuhrazených pohledávek ve společnosti s ručením omezeným, jejich konkrétní řešení v souladu s platnými právními předpisy a zároveň jejich zobrazení v účetnictví.
4. Cílem bakalářské práce je získat základní právní gramotnost pro řešení pohledávek v prodlení, rozlišovat účetní odpisy neuhrazených pohledávek daňově uznatelných a naopak daňově neúčinných.

Metody: Pro vypracování bakalářské práce je nutné shromáždřit a nastudovat vhodnou literaturu. V teoretické části čerpat zejména z platných právních norem: zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů a zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů.

Rozsah práce: 40 - 55

Seznam odborné literatury:

1. DRBOHLAV, J., POHL, T. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 244 s. ISBN 978-80-7357-599-1.
2. KOVALÍKOVÁ, H., *Zákon o účetnictví 2011 - jednoduchý průvodce v každodenní praxi*. 2. vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2011. 191 s. ISBN 978-80-7263-654-9.
3. MARKOVÁ, H., *Daňové zákony 2011, úplná znění platná k 1. 4. 2011*. 20. vydání. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2011. 264 s. ISBN 978-80-247-3944-1
4. PILÁTOVÁ J., RICHTER J., *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi*. 2. vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2011. 120 s. ISBN 978-80-7263-678-5
5. RYNEŠ, P., *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2011*. 11. aktualizované vydání. Olomouc: Nakladatelství ANAG, 2011. 1 031 s. ISBN 978-80-7263-633-4.

Datum zadání bakalářské práce: duben 2011

Termín odevzdání bakalářské práce: duben 2012

L. S.


Dagmar KYZLINKOVÁ
autor


Ing. Věra MINAŘIKOVÁ, Ph. D.
vedoucí bakalářské práce


Prof. PhDr. KAMIL FUCHS, CSc.
rektor SVŠE Znojmo

ABSTRAKT

Bakalářská práce nastiňuje problematiku neuhrazených pohledávek z obchodního styku ve společnosti EUROVIT, s. r. o. Popisuje způsoby řešení neuhrazených pohledávek na základě platných zákonů. Diagnostikuje jednotlivé pohledávky po splatnosti z hlediska možného rizika neuhrazení, uvádí instrumenty právní legislativy, které mají věřitelé k dispozici. Celou práci tvoří dvě části. První teoretická část práce seznamuje se zákonnými podmínkami pro řešení neuhrazených pohledávek po splatnosti. Praktická část ukazuje na konkrétních příkladech aplikaci daných zákonů, zachycuje různé účetní operace pohledávek: vznik, úhrady, dokonalou evidenci aj. V případě neuhrazených pohledávek zdůrazňuje sledování lhůt po splatnosti, zúčtování opravných položek a odpisů, a především využití všech možností daňově účinných odpisů.

Závěr práce zhodnocuje, proč je pro účetní jednotku důležité věnovat pohledávkám dokonalou péči.

Klíčová slova: pohledávka, odpis, opravná položka, promlčení

ABSTRACT

The bachelor thesis outlines the topic of unpaid receivables in the scope of business activities of company EUROVIT, s.r.o. It describes the methods of handling the unpaid receivables according to relevant laws. It diagnoses individual overdue receivables from the view of the risk of their nonpayment and discusses legal tools creditors can utilize. The thesis is divided into two parts. The first one is theoretical and introduces the legal conditions of administration of overdue receivables. The second one is practical and presents individual cases of application of laws, various accounting operations related to receivables: origination, settlement, detailed evidence etc. Essential elements of administration of overdue receivables presented by the thesis are monitoring of overdue periods, accounting of adjusting entries and write-offs and above all, utilization of all available tax effective write-offs.

The conclusion summarizes why accounting units should apply intensive care to administration of receivables.

Keywords: receivable, write-off, adjusting entry, limitation of time

Obsah

1	Úvod.....	7
2	Cíl práce a metodika	8
3	Teoretická část.....	9
3.1	Pojem pohledávka z právního pohledu	9
3.2	Vznik pohledávek z obchodních vztahů	9
3.2.1	Smlouva a její náležitosti	10
3.2.2	Faktura a fakturace jako smluvní akt	10
3.3	Pohledávky z účetního pohledu	11
3.3.1	Zachycení pohledávky v účetnictví	11
3.3.2	Pohledávky na syntetických účtech	11
3.3.3	Pohledávky na analytických účtech	12
3.3.4	Pohledávky na podrozvahových účtech	13
3.4	Zajišťovací instrumenty k pohledávkám	14
3.4.1	Úroky z prodlení	14
3.4.2	Smluvní pokuty	15
3.4.3	Započtení pohledávek.....	15
3.5	Pohledávky po lhůtě splatnosti.....	16
3.5.1	Promlčecí doby	16
3.5.2	Inventarizace pohledávek	17
3.6	Tvorba opravných položek k neuhrazeným pohledávkám	17
3.6.1	Účetní opravné položky k pohledávkám	18
3.6.2	Zákonné opravné položky k nepromlčeným pohledávkám	19
3.6.3	Podmínky tvorby daňových opravných položek	19
3.6.4	Pravidla pro rozpuštění opravných položek	22
3.6.5	Zákaz tvorby zákonných opravných položek.....	22
3.6.6	Význam tvorby zákonných opravných položek	23
3.7	Odpis neuhrazených pohledávek.....	23
3.7.1	Rozdělení pohledávek určených k odpisu.....	24
3.7.2	Odpis pohledávek bez tvorby zákonných opravných položek.....	25
3.7.3	Odpis pohledávky s tvorbou zákonných opravných položek.....	26
3.8	Účetnictví na Slovensku.....	26

4	Praktická část.....	27
4.1	Informace o společnosti	27
4.1.1	Založení společnosti	27
4.1.2	Předmět podnikání.....	27
4.1.3	Obchodní činnost, obchodní partneři, zaměstnanci	27
4.2	Pohledávky v obchodní společnosti	28
4.2.1	Účtování a evidence pohledávek	28
4.2.2	Oběh účetních dokladů – vystavených faktur.....	29
4.2.3	Kontrola úhrad vystavených faktur.....	29
4.3	Pohledávky společnosti a jejich splatnost	30
4.3.1	Pohledávky po lhůtě splatnosti.....	31
4.3.2	Účtování o opravných položkách v minulých obdobích.....	31
4.3.3	Zjištěné nedostatky v účetnictví minulých obdobích	32
4.4	Neuhrazené pohledávky – účetní období 2011	33
4.4.1	Návrh nakládání s „nekvalitními“ pohledávkami.....	33
4.4.2	Popis stavu neuhrazených pohledávek k 1. 1. 2011	34
4.5	Inventarizace pohledávek	34
4.5.1	Inventarizace pohledávek za účetní období 2011	34
4.5.2	Kontrola neuhrazených pohledávek za účetní období 2011	35
4.5.3	Vyhodnocení pohledávek po lhůtě splatnosti včetně soupisů	35
4.6	Odpisy pohledávek v účetním období 2011	36
4.6.1	Promlčené pohledávky a jejich účetní odpis	36
4.6.2	Pohledávky kryté zákonnou OP – daňově účinný odpis	37
4.6.3	Pohledávka s neoprávněnou zákonnou opravnou položkou	40
4.7	Tvorba a zrušení opravných položek v účetním období 2011	41
4.7.1	Tvorba zákonné OP a daňového odpisu v jednom účetním období.....	41
4.7.2	Zrušení zákonných OP z důvodu úhrady pohledávky	42
4.7.3	Tvorba nových časových zákonných OP v účetním období 2011	44
4.7.4	Pohledávky se zákonnými OP ponechané beze změny	46
5	Závěr.....	47
6	Seznam použité literatury.....	48

1 Úvod

Pojem pohledávka nám odborné publikace obecně vysvětlují, že se jedná o právo věřitele žádat na dlužníkovi určitou majetkovou hodnotu, buď ve formě finančních prostředků nebo jako jiný ekvivalent peněz. Vznik pohledávek bývá nejčastěji spojován s existencí smluvních vztahů, kdy na jedné straně vystupuje věřitel a na straně druhé dlužník. Věřitel má za dlužníkem pohledávku, tudíž jinými slovy řečeno, má oprávnění očekávat a požadovat po dlužníkovi jako po druhé smluvní straně určité plnění. Dlužník má k věřiteli závazek, tudíž má naopak povinnost takové plnění věřiteli poskytnout. K mnoha těmto právním vztahům dochází v každodenním životě, aniž si je účastníci – osoby nepodnikatelé plně uvědomují (každodenní nákupy).

Významnou a velmi rozšířenou skupinou pohledávek jsou pohledávky vzniklé z obchodně právních vztahů, tedy mezi podnikatelskými subjekty. A právě této oblasti pohledávek je nutné, aby majitelé - věřitelé podnikatelských subjektů věnovali dostatečnou pozornost a sledovali, které pohledávky nejsou zaplacené včas. Mohli by se dostat do tak zvané druhotné platební neschopnosti a ohrozit tím své další podnikatelské aktivity. Věřitel by měl být v souvislosti s neuhrazenou pohledávkou po lhůtě splatnosti bdělý svých práv a včas zaujmout pozici k uplatnění a vymáhání pohledávky. Naše právní předpisy věřitelům nabízejí několik možností, jak v daných situacích postupovat, avšak za předpokladu určité znalosti právní problematiky, včetně porozumění pojmům v širších souvislostech.

2 Cíl práce a metodika

Cíl bakalářské práce je zaměřen na problematiku neuhrazených pohledávek po lhůtě splatnosti a upozornit na důležitost, věnovat těmto pohledávkám v účetní jednotce zvýšenou pozornost. Komplexní péče o pohledávky, od způsobů jištění, evidence, inventarizace, oběhu účetních dokladů až po vymáhání pohledávek jsou důležitou součástí řízení každé firmy. Úkony s nakládáním pohledávek vyžadují znalost právních norem nejen v oblasti účetnictví, ale i dalších zákonů a osvědčených postupů, které jsou popsány v teoretické části bakalářské práce. Nezbytnou součástí je vysvětlení a porozumění významu vybraných právních pojmů.

Metodou hodnotové analýzy je získat co nejširší rozsah publikovaných informací z věrohodných zdrojů, zabývající se tematikou řešení neuhrazených pohledávek z obchodního styku. Umět pracovat s informacemi získanými o dlužnících rovněž z věrohodných zdrojů a legální cestou ověřovat jejich pravdivost. Na základě prostudovaných informací navrhnout v účetní jednotce řešení, jak pečovat o portfolio neuhrazených nebo nedobytných pohledávek z pohledu věřitele, aby jejich účtování směřovalo k daňové optimalizaci a pro daňový subjekt bylo přínosem.

Praktická část práce využívá poznatků z teorie, jež převádí do praxe na konkrétních případech ve společnosti EUROVIT, s. r. o. Na základě získaných informačních zdrojů je nejprve vhodné uvést popis právního pozadí daného účetního případu či účetní operace o neuhrazené pohledávce, aby nedošlo k chybné interpretaci a tím k nesprávnému postupu účtování a daňovému dopadu při účetní závěrce. Jsou zde popsány kroky řešící jednotlivé pohledávky po splatnosti včetně popisů použitých nástrojů a jejich vliv na „daňovou optimalizaci“. Propojení teoretických a praktických souvislostí v dané problematice je naplněním cíle bakalářské práce.

3 Teoretická část

3.1 Pojem pohledávka z právního pohledu

Pohledávkou se rozumí určitý nárok věřitele na plnění od dlužníka, který má být dlužníkem splněn ve sjednané výši a lhůtě. V praxi často dochází k situacím, kdy dlužník včas a v požadované výši svůj závazek nesplní a věřitel je nucen vzniklou situaci řešit. Tato problematika je upravena v řadě právních norem, z nichž jako základní lze jmenovat:

- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen ObčZ),
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen ObchZ),
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád a jiné.

3.2 Vznik pohledávek z obchodních vztahů

Vznik pohledávky z obchodního vztahu je spojován s existencí určitého smluvního vztahu, tedy vzniklý dohodou a vůlí účastníků. Má svou formu, předmět, obsah a další zákonné náležitosti, které smluvní vztah specifikují, tak aby právní úkon byl platný. Uzavírání smluv je v obecné rovině upraveno v občanském zákoníku v § 1:

„(2) Občanský zákoník upravuje majetkové vztahy fyzických a právnických osob, majetkové vztahy mezi těmito osobami a státem, jakož i vztahy vyplývající z práva na ochranu osob, pokud tyto občanskoprávní vztahy neupravují jiné zákony.“¹

Při uzavírání smluv mezi podnikateli se řídíme obchodním zákoníkem. Rozsah působnosti obchodní zákoník upravuje ve svém § 261:

„(1) Tato část zákona upravuje závazkové vztahy mezi podnikateli, jestliže při jejich vzniku je zřejmé s přihlédnutím ke všem okolnostem, že se týkají jejich podnikatelské činnosti.

(2) Touto částí zákona se řídí rovněž závazkové vztahy mezi státem nebo samosprávnou územní jednotkou a podnikateli při jejich podnikatelské činnosti, jestliže se týkají zabezpečování veřejných potřeb.“²

¹ ÚZ č. 802. *Občanský zákoník a související předpisy*. Ostrava – Hrabůvka: Nakladatelství Sagit, a. s., 304 s. ISBN 978-80-7208-818-8., str. 7

² RABAN, Přemysl. a kolektiv. *Obchodní zákoník 2009. 6. doplněné vydání*. Praha: EUROUNION Praha, s. r. o. 2009. 749 s. ISBN 978-80-7317-081-3., str. 444749 s. ISBN 978-80-7317-081-3., str. 444

3.2.1 Smlouva a její náležitosti

„Vzniklá smlouva, která zakládá vznik pohledávky věřitele vůči dlužníkovi, musí mít náležitosti platného právního úkonu.“³

Jednou ze základních náležitostí platného právního úkonu je jeho srozumitelnost. Každá smlouva musí být tedy srozumitelná, zároveň musí vymezovat smluvní strany, případně osoby oprávněné za ně jednat, musí vyjadřovat předmět možného plnění, platební podmínky jako je sjednání ceny a její splatnost, způsob placení, řešení situací, nejsou-li platební podmínky dodrženy, definování práva odstoupení od smlouvy apod. Smlouva by měla mít předepsanou formu včetně vlastnoručních podpisů. Tyto podpisy mohou být nahrazeny mechanickými prostředky, takzvanou faximilkou (pokud je to obvyklé) nebo tento podpis může být nahrazen elektronicky na základě zvláštního zákona a za podmínek tímto zákonem stanovených.

Dobře zpracovaná smlouva však ještě nezaručuje, že se věřiteli dostane určité přesně vymezené plnění od dlužníka. V budoucnu ale může přesná smlouva sloužit jako nástroj důkazního prostředku při jeho vymáhání.

3.2.2 Faktura a fakturace jako smluvní akt

Často používaným dokumentem v obchodních vztazích je faktura, která v mnohých případech smlouvu nahrazuje. Přesto se doporučuje fakturační vztahy mezi podnikateli upravit smluvně, kde jsou podrobněji specifikovány určité obchodní podmínky. Faktura by měla obsahovat náležitosti účetního dokladu a u plátců daně z přidané hodnoty náležitosti běžného daňového dokladu.

³ DRBOHLAV, Josef; POHL, Tomáš. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3.aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 244 s. ISBN 978-80-7357-599-1., str. 19

3.3 Pohledávky z účetního pohledu

Pohledávky zachycené v účetnictví jsou z pohledu účetního výkazu – rozvahy velmi důležitým druhem oběžného aktiva. Forma i režim pohledávek mohou být různé. Podle doby splatnosti pohledávky se rozlišují pohledávky krátkodobé, splatnost do jednoho roku a dlouhodobé, splatnost nad jeden rok.

Subjekty, které vedou účetnictví, se řídí mimo jiné těmito předpisy:

- Zákon č. 563/191 Sb., o účetnictví (ZoÚ),
- Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví,
- Českými účetními standardy,
- Zákony daňové – např. Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. (dále jen ZDP), Zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů č. 593/1992 Sb. (dále jen ZoR) a jiné.

3.3.1 Zachycení pohledávky v účetnictví

Téma týkající se pohledávek je velmi široké. V účetnictví firem je nutné řešit vznik, úhrady a zápočty pohledávek, eventuelně postoupení pohledávek. Pro vznik pohledávky jako účetního případu pro zachycení v účetnictví je důležitý okamžik uskutečnění účetního případu. Tímto okamžikem se rozumí den, kdy dojde k dodání zboží odběrateli, poskytnutí služby či poskytnutí zálohy.

„(1)Směrná účtová osnova určuje uspořádání a označení účtových tříd, popřípadě účtových skupin nebo i syntetických účtů pro účtování o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření; toto uspořádání musí zajistit sestavení účetní závěrky.“⁴

3.3.2 Pohledávky na syntetických účtech

V účetnictví sledujeme pohledávky z dodavatelsko-odběratelských vztahů v účtové třídě 3 - Zúčtovací vztahy, účtová skupina 31 – Pohledávky. Podrobněji dle povahy pohledávky na účtech syntetických.

⁴ MILLEROVÁ, Libuše; VOMÁČKOVÁ, Hana; DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Účetní předpisy pro podnikatele s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007. 572 s. ISBN 978-80-7357-289-1., str. 35

Syntetické účty jsou:

311 – Odběratelé

313 – Pohledávky za eskontované cenné papíry

314 – Poskytnuté zálohy – dlouhodobé a krátkodobé

315 – Ostatní pohledávky

Pohledávky při svém vzniku, o nichž je v účetní jednotce účtováno, mají tzv. jmenovitou hodnotu. Můžeme hovořit o pohledávkách vlastních. Naopak pohledávky, které vznikly v jiné účetní jednotce a naše účetní jednotka je získala koupí, mluvíme o nakoupených pohledávkách oceňované pořizovací cenou.

Pro správné účtování je nezbytné zajistit dokonalou evidenci pohledávek, abychom měli k dispozici přehledně potřebné informace. K tomu slouží např.: kniha vydaných faktur, saldokonto pohledávek, hlavní kniha účtů, účetní deník. V účetnictví se nejčastěji jako účetní a daňové doklady z obchodních vztahů objevují faktury nebo obchodní smlouvy. K odlišení pohledávek je doporučováno účtovat o nich na analytických účtech.

3.3.3 Pohledávky na analytických účtech

Pro vytváření analytických účtů (dále jen AU) je možné stanovit např. zásady, pomocí kterých lze pohledávky rozlišit podle:

- splatnosti, evidovat tak pohledávky na krátkodobé a dlouhodobé, které se v rozvaze sledují zvlášť,
- jednotlivých dlužníků, vyžaduje-li to situace,
- měny, na českou a cizí měnu apod.

Na základě dokonalé evidence pohledávek získá účetní jednotka podklady pro inventarizaci pohledávek v rámci přípravy účetní závěrky. Evidence pohledávek vzniklých z dodavatelsko-odběratelských vztahů by měla alespoň obsahovat:

- označení dokladu odběratele,
- označení dlužníka,
- předmět pohledávky (např. prodej zboží, poskytnutí služby apod.),
- hodnotu pohledávky vyjádřená v domácí měně,
- datum splatnosti, datum a výši úhrady.

Kromě pohledávek za odběrateli, které vznikly z vyúčtování dodávky ve smyslu příslušných ustanovení smlouvy v oblasti obchodně závazkových vztahů, mohou účetní jednotky evidovat poskytnuté zálohy dodavatelům před splněním smlouvy ze strany dodavatele nebo pohledávky z titulu reklamačních řízení vůči dodavateli, pohledávky ze směnky předané bance k proplacení do doby splatnosti směnky a jiné cenné papíry předané k eskontu bance.

Účetní jednotka může rovněž získat pohledávku postoupením, tedy koupí a tuto pak ocení pořizovací cenou. Pro účely zákona o účetnictví se rozumí pořizovací cenou cena, za kterou byl majetek pořízen včetně nákladů s jeho pořízením související.

3.3.4 Pohledávky na podrozvahových účtech

Zákon o účetnictví ukládá účetním jednotkám povinnost účtovat hned v několika účetních knihách, tedy i v knize podrozvahových účtů. Jsou v ní uvedeny zápisy, jež jsou důležité pro posouzení majetkoprávní situace účetní jednotky.

„Podrozvahové účty jsou účty syntetickými. Musí být vedeny v rámci knih podrozvahových účtů (→§ 13 odst. 1 písm. d/ZÚč) řádně a přehledně, aby byly spolehlivým a průkazným zdrojem pro sestavení přílohy k účetní závěrce. Záznamy na podrozvahových účtech jsou řádnými účetními záznamy, musí splňovat požadavky na účetní záznamy kladené v § 4 odst. 10 a § 31 – 35 ZÚč. Zároveň se jedná o účetní zápisy podle § 12 ZÚč. Podrozvahové účty, resp. knihy podrozvahových účtů jsou nedílnou součástí účetnictví. Podrozvahové účty musí účetní jednotka mít uvedeny v účtovém rozvrhu.“⁵

Zůstatky podrozvahových účtů neovlivňují rozvahu ani výkaz zisku a ztráty, ale jak je výše uvedeno, údaje z nich slouží pro účetní závěrku.

Účtujeme na nich rovněž podvojně na základě účetních dokladů. Podrozvahové účty jsou pro účetní jednotku do určité míry specifickou záležitostí, neboť si je účetní jednotka tvoří pro své účely v rámci účtového rozvrhu, kde jim je obvykle vymezena účtová skupina 75 až 79.

⁵ MILLEROVÁ, Libuše; VOMÁČKOVÁ, Hana; DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Účetní předpisy pro podnikatele s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007. 572 s. ISBN 978-80-7357-289-1., str. 279

Obsahově lze podrozvahové účty použít např. pro:

- odepsané pohledávky,
- k zachycení nominálních hodnot pohledávek, které byly získány koupí a na rozvahových účtech je zachycena cena pořizovací
- směnky k inkasu použité k úhradě do doby jejich splatnosti atd.

3.4 Zajišťovací instrumenty k pohledávkám

Velmi častým jevem v obchodních vztazích v současné době je špatná platební morálka. Proto je žádoucí, aby věřitelé k zajištění svých pohledávek dokázali využít zajišťovací instrumenty, jež nám právní předpisy dovolují. Mezi nejčastěji používané patří úroky z prodlení a smluvní pokuty. Dále jmenujme: směnky, využití práva zadržovacího, zástavního, postoupení pohledávky apod. Je však nutné si uvědomit, že ani právnicky sebelépe zajištěná pohledávka nedává věřiteli stoprocentní jistotu, že jeho pohledávka bude uspokojena včas.

3.4.1 Úroky z prodlení

Jak už sám pojem napovídá, věřitel má právo od dlužníka, který je v plnění svého závazku v prodlení, požadovat i úroky z prodlení. Pro účetní jednotky podnikající podle obchodního zákoníku je v obchodně závazkových vztazích upravují paragrafy § 369 a § 369a ObchZ a v občanskoprávních vztazích § 517 ObčZ.

„(1) Je-li dlužník v prodlení se splněním peněžitého závazku nebo jeho části a není smluvně stanoveno jinak, je dlužník povinen platit z nezaplacené částky úroky z prodlení určené ve smlouvě, jinak určené předpisy práva občanského.

„(2) Věřitel má nárok na náhradu škody způsobené prodlením se splněním peněžitého závazku, jen pokud tato škoda není kryta úroky z prodlení.“⁶

⁶ RABAN, Přemysl a kolektiv. *Obchodní zákoník 2009. 6. doplněné vydání.* Praha: EUROUNION Praha, s. r. o. 2009. 749 s. ISBN 978-80-7317-081-3., str. 515

Tento úrok z prodlení mohou mít smluvní strany dohodnutý ve smlouvě, musí být však v přiměřené výši, aby ho v případě soudního sporu soud nenapadl. Často se setkáváme s hodnotou úrokové sazby 0,05 % p.a. Věřiteli vzniká právo na úrok z prodlení dnem následujícím po dni splatnosti nebo po uplynutí lhůty k placení.

Pokud strany nemají výši úroku z prodlení ujednáno smluvně, lze jeho výši stanovit výpočtem z repo sazby stanovené ČNB, zvýšenou o sedm procentních bodů, přitom výše úroku z prodlení je závislá na výši repo sazby platné pro první den příslušného kalendářního pololetí. Takto se vypočítává zákonná výše úroků z prodlení, které vznikly do 1. července 2010.

Prodlení, která nastala po 1. červenci 2010, platí nový způsob výpočtu zákonného úroku, který má přinést do této problematiky jednodušší výpočet. Po celou dobu prodlení se použije jedna sazba, a to ta, která odpovídá repo sazbě platné k poslednímu dni předcházejícího pololetí, kdy k prodlení došlo. A opět se tato sazba zvyšuje o sedm procentních bodů.

3.4.2 Smluvní pokuty

Smluvní pokuta představuje určitou sankci pro dlužníka, který včas nesplnil svůj závazek. Musí být sjednána ve smlouvě a měla by být v přiměřené výši, aby nebyla v rozporu s dobrými mravy. Ve většině případů se jedná o jednorázovou finanční částku, jejíž výše zohledňuje celkovou hodnotu uzavíraného obchodu.

Zobrazení v účetnictví

Popis účetního případu	MD	D
Smluvní pokuty a úroky z prodlení vyplývající z hospodářského styku	311, 315	644

3.4.3 Započtení pohledávek

Započtení pohledávek lze považovat jako jeden ze způsobů úhrady pohledávek. K tomu dochází za předpokladu, že naše účetní jednotka má pohledávku za obchodním partnerem a současně k němu má i závazek. O započtení pohledávek existuje několik základních pravidel, které najdeme v Obchodním zákoníku (§§ 358 – 364).

„ K započtení jsou způsobilé pohledávky, které lze uplatnit u soudu. Započtení však nebrání, jestliže pohledávka je promlčena, avšak promlčení nastalo teprve po době, kdy se pohledávky staly způsobilými k započtení.

Proti pohledávce splatné nelze započíst pohledávku nesplatnou, ledaže jde o pohledávku vůči dlužníku, který není schopen plnit své peněžité závazky.

Na základě dohody stran lze započítat jakékoli vzájemné pohledávky.“⁷

3.5 Pohledávky po lhůtě splatnosti

Pohledávky z obchodně závazkových vztahů po lhůtě splatnosti mají své dopady jednak z pohledu účetního a jednak z pohledu daňového. Zejména účetní jednotky, které již zdanily své výnosy z dodání zboží či služeb, se snaží využít legislativní prostředky ke zmírnění těchto nepříznivých situací z neuhrazených pohledávek. Pro využití této daňové optimalizace neuhrazených pohledávek je nezbytné věnovat každé pohledávce dokonalou péči. Předně musíme hlídat, aby se neuhrazená pohledávka nestala promlčenou. Jednou ze zásad práva civilního je, že každý je povinen starat se o svůj majetek, z čehož vyplývá, že věřitel je povinen zajistit splnění své pohledávky prostřednictvím takových kroků, které mu legislativa dovoluje a současně je proti dlužníkovi použít.

3.5.1 Promlčecí doby

Zákon nám říká, že právo se promlčí, jestliže nebylo vykonáno v zákonné lhůtě. Institut promlčení se vyskytuje ve všech civilizovaných právních řádech a jeho úkolem je posílit právní jistotu nejen v obchodně závazkových vztazích. Velmi důležitým faktorem v této problematice hraje čas. Bohužel s promlčecí lhůtou nám právní předpisy situaci nezjednodušují, neboť jsou k dispozici promlčecí doby podle občanského zákoníku a podle obchodního zákoníku.

⁷ RABAN, Přemysl. a kolektiv. *Obchodní zákoník 2009. 6. doplněné vydání.* Praha: EUROUNION Praha, s. r. o. 2009. 749 s. ISBN 978-80-7317-081-3., str. 510, 511, 513

Obecná promlčecí lhůta podle občanského zákoníku je tři roky a počíná dnem, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé. Pro řešení neuhrazených pohledávek z obchodního styku má pro nás význam **promlčecí doba podle obchodního zákoníku**, která je **čtyřletá** a začíná ode dne, kdy toto právo mohlo být uplatněno u soudu. Uzná-li dlužník svůj závazek písemně, dojde k přetržení této promlčecí doby a běží nová čtyřletá promlčecí lhůta od okamžiku tohoto uznání.

3.5.2 Inventarizace pohledávek

Inventarizace je úkonem, při němž účetní jednotky zjišťují skutečný stav aktiv a pasiv k určitému dni. Nejčastěji je to k okamžiku účetní závěrky, ve výjimečných případech může provádět inventarizaci i v průběhu účetního období. Problematika inventarizace je upravena v zákoně o účetnictví, v českém účetním standardu 007, ale i v prováděcí vyhlášce k zákonu o účetnictví č. 500/2002 Sb.

Každá účetní jednotka má povinnost tuto inventarizaci nejen provést, ale musí její provedení prokázat. U pohledávek se provádí tzv. dokladová inventura, kdy se zjišťují skutečné stavy k danému (rozvahovému) dni. Zjištěné skutečnosti jsou důležité pro průkaznost účetnictví. Případné zjištěné inventarizační rozdíly účetní jednotka zachytí do účetnictví. Na základě pečlivě provedené inventarizace lze tvořit opravné položky k pohledávkám, avšak nesmíme opomenout vytvoření inventurních soupisů, jež jsou účetními záznamy s povinnými náležitostmi a nutností archivace po dobu pěti let po jejím provedení.

3.6 Tvorba opravných položek k neuhrazeným pohledávkám

Na tvorbu opravných položek k neuhrazeným pohledávkám nahlížíme jako na:

- tvorbu účetních opravných položek,
- tvorbu zákonných opravných položek.

Podstatou tvorby těchto opravných položek k pohledávkám je vyjádření dočasného snížení hodnoty pohledávky, jež účetní jednotka provádí při inventarizaci k okamžiku konce rozvahového dne. Slouží k zajištění věrného a poctivého obrazu v účetnictví a tím k naplnění zásady věrného zobrazení účetnictví.

3.6.1 Účetní opravné položky k pohledávkám

O tvorbě účetních opravných položek si rozhoduje účetní jednotka sama na základě své vlastní interní směrnice, ve které se zohledňuje časové hledisko. To znamená, jak dlouho je pohledávka po splatnosti k datu účetní závěrky. Ve skutečnosti jde o snížení hodnoty majetku, jež má však pouze **dočasný charakter**.

Postup tvorby a použití opravných položek upravuje § 55 vyhlášky č. 500/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Z této právní normy vyplývá hlavní zásada, že účetní jednotka bude tvořit účetní opravné položky na základě inventarizace v případě, že snížení hodnoty dané pohledávky není trvalého charakteru a snížení ocenění této pohledávky není vyjádřeno jiným způsobem. Při inventarizaci posuzujeme jednak důvod a výši vytvořené opravné položky.

Účetní opravné položky k pohledávkám nemají povinnost tvořit účetní jednotky, jež vedou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu.

*„Účetní opravné položky jsou podle § 25 odst. 1 písm. v) ZDP nedaňovým výdajem.“
V případě tvorby „nedaňových“ opravných položek na vrub nákladů se hospodářský výsledek pro účely základu daně z příjmů zvyšuje o tyto částky...“⁸*

Zobrazení v účetnictví

Popis účetního případu	MD	D
Snížení ocenění zjištěné při inventarizaci a nemající trvalý charakter u pohledávky	559/AU	391/AU

Účet 559 – Tvorba a zúčtování opravných položek (nedaňový náklad)

Účet 391 – Opravné položky k pohledávkám

K takto zaúčtovaným účetním opravným položkám musí mít účetní jednotka vyhotoven inventurní soupis včetně povinných náležitostí.

Tvorba účetních opravných položek slouží jako nástroj k dodržování zásady opatrnosti v účetnictví.

⁸ DRBOHLAV, Josef; POHL, Tomáš. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 244 s. ISBN 978-80-7357-599-1. str. 31

3.6.2 Zákonné opravné položky k nepromlčeným pohledávkám

Zákonné opravné položky k nepromlčeným pohledávkám nám dovolují tvořit příslušná ustanovení zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů. Opravné položky k pohledávkám tvořené dle tohoto zákona jsou daňově účinné (dále jen ZoR). Předpokladem pro využití těchto daňově účinných nákladů je dobrá péče o pohledávky, která spočívá:

- ve sledování lhůt, jak dlouho jsou po splatnosti,
- ve sledování promlčecích lhůt a včas upomínat své dlužníky písemně,
- v získání od dlužníka tzv. „uznání dluhu co do důvodu a výše“,
- ve vymáhání neuhrazených pohledávek soudní cestou, tedy podávání žalob a to buď vlastními silami nebo prostřednictvím externích právních služeb,
- ve sledování vývoje insolvenčních řízení, konkurzů, reorganizačních procesů podniků apod.

Dle zjištěných stavů, v jakém se jednotlivé pohledávky nacházejí, zvolí účetní jednotka postup pro tvorbu zákonných opravných položek. Výše tvorby zákonné opravné položky závisí na době uplynutí splatnosti a na aktivním vymáhání.

3.6.3 Podmínky tvorby daňových opravných položek

Jak už je uvedeno výše, tvořené opravné položky podle ZoR musí splňovat následující podmínky:

- opravné položky jsou nepromlčené a tvoří se k rozvahové hodnotě
- pohledávka je zaúčtovaná podle zákona o účetnictví nebo je zaevidována podle § 3 ZoR
- o pohledávce bylo při jejím vzniku účtováno ve výnosech a takto vzniklý výnos nebyl osvobozen od daně z příjmů nebo nezahrnovaným do základu daně nebo zahrnovaným do samostatného základu daně z příjmů anebo do základu daně s zvláštní sazbou.

„Malé opravné položky“

Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám s hodnotou do 30 000 Kč

V § 8c ZoR nám zákon říká, že lze tvořit daňově uznatelné opravné položky k pohledávkám až do výše 100 % jejich neuhrazené hodnoty a zároveň nemusejí být vymáhány soudně. Hodnota pohledávky 30 000 Kč se posuzuje bez příslušenství

v okamžiku jejího vzniku včetně DPH. Tato celková hodnota vytvořených opravných položek za zdaňovací období se týká pouze téhož dlužníka. Zároveň tyto pohledávky jsou po splatnosti nejméně 12 měsíců, avšak nesmějí být promlčené. Tento způsob opravných položek lze tvořit v průběhu zdaňovacího období. Povinností účetní jednotky je vést o takto vytvořených opravných položkách samostatnou evidenci.

V těchto případech může účetní jednotka odepsat vesměs nevýznamné pohledávky ve výši 100 %, kdy fakturované částky jsou nižší, avšak počet těchto typů dlužníků není zanedbatelný. Často by i náklady na jejich soudní vymáhání převyšovaly hodnotu pohledávky.

Tento typ tvorby zákonných opravných položek je vhodné kombinovat, pokud to situace v účetní jednotce vyžaduje, s daňově účinným odpisem do výše vytvořené opravné položky.

Zobrazení v účetnictví

Popis účetního případu	MD	D
Tvorba zákonné OP ve výši 100 % (uvedení v procentech) - § 8c ZoR	558/AU	391/AU

„Časové opravné položky“

Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám **s hodnotou do 200 000 Kč bez zahájeného soudního či obdobného řízení**

K těmto pohledávkám mohou účetní jednotky tvořit zákonné opravné položky ve výši 20 % za předpokladu, že rozvahová hodnota pohledávky v době jejího vzniku byla do 200 000 Kč, doba po splatnosti je 6 měsíců. Zde se jedná o maximální výši zákonné opravné položky. Zde zatím není nutnost mít započaté rozhodčí, soudní či správní řízení, jak je uvedeno v § 8a odst. 1 ZoR.

Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám **s hodnotou do 200 000 Kč se zahájeným soudním či obdobným řízením**

Pokud by účetní jednotka chtěla využít institutu tvorby vyšších zákonných opravných položek než je 20 %, musí učinit potřebné úkony pro rozhodčí, soudní nebo správní řízení, jehož se také účastní. Pak je výše tvorby opravných položek dle § 8a odst. 2 ZoR závislá na uplynutí lhůty splatnosti a to následovně:

- 12 měsíců, až do výše 33 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 24 měsíců, až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 30 měsíců, až do výše 80 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 36 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.

Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám **s hodnotou nad 200 000 Kč se zahájeným soudním či obdobným řízením**

Pokud účetní jednotka splňuje výše uvedenou podmínku, může podle § 8a odst. 3 ZoR vytvářet opravné položky, jestliže je pohledávka po lhůtě splatnosti více než:

- 6 měsíců až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 12 měsíců až do výše 33 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 18 měsíců až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 24 měsíců až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 30 měsíců až do výše 80 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 36 měsíců až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.

„Insolvenční opravné položky“

Opravné položky k pohledávkám **za dlužníky v insolvenčním řízení**

Podle § 8 ZoR lze vytvářet zákonné opravné položky k pohledávkám za dlužníky v insolvenčním řízení až do výše 100 % rozvahové hodnoty nepromlčené pohledávky, jež byla přihlášena u soudu od zahájení insolvenčního řízení do konce lhůty stanovené v rozhodnutí soudu o úpadku.

Jestliže soud povolí reorganizaci podniku dlužníka, stačí, aby tento dlužník správně uvedl v seznamu svých závazků věřitelovu pohledávku a to podle pravidel insolvenčního zákona.

3.6.4 Pravidla pro rozpuštění opravných položek

Vytvořené opravné položky k pohledávkám se zruší, pominou-li důvody na její existenci tím, že:

- pohledávka byla uhrazena, prodána čili postoupena, nebo byla započtena,
- je uplatněna optimální varianta – odpis pohledávky, který se považuje za výdaj (náklad) na dosažení, zajištění a udržení příjmů podle zákona o daních z příjmů,
- došlo k promlčení pohledávky,
- věřitel ukončil či přerušil podnikání,
- došlo k zániku dlužníka,
- došlo k účinnému popření pohledávky v návaznosti na výsledky insolvenčního řízení.

Zobrazení v účetnictví

Popis účetního případu	MD	D
Zrušení opravné položky	391/AU	588, 589

3.6.5 Zákaz tvorby zákonných opravných položek

V § 2 odst. 2 je mimo jiné uvedeno:

„ *Není-li tímto zákonem výslovně stanoveno jinak, opravné položky se netvoří k pohledávkám vzniklým z titulu cenných papírů a ostatních investičních nástrojů, 1b) úvěrů, půjček, ručení, záloh, plnění ve prospěch vlastního kapitálu, úhrady ztráty společnosti, smluvních pokut a úroků z prodlení, poplatků z prodlení, penále a jiných sankcí ze závazkových vztahů, k pohledávkám nabytým bezúplatně a k souboru pohledávek.*⁹

Dále dle ZoR nelze tvořit opravné položky k pohledávkám, kdy při jejich vzniku v účetnictví nebylo účtováno ve výnosech, nebo byly osvobozeny od daně z příjmů či nebyly zahrnovány do základu daně, byly-li zahrnuty do samostatného základu daně nebo do základu daně pro zvláštní sazbu daně. Rovněž nelze tvořit tyto OP k pohledávkám, jež byly nabyty bezúplatně nebo se jedná o soubor pohledávek.

⁹ MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2011, úplná znění platná k 1. 4. 2011*. 20. vydání. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2011. 264. s. ISBN 978-80-247-3944-1. str. 85

3.6.6 Význam tvorby zákonných opravných položek

Každá účetní jednotka je specifická, což je dáno předmětem podnikání. Sama si zvolí, zda zákonné opravné položky bude tvořit a jaký to bude mít pro účetní jednotku význam, zejména finanční efekt v podobě daňové optimalizace. Všeobecně lze konstatovat, že o co si snížíme daňový základ v období tvoření opravných položek, při rozpuštění opět zdaníme. Může nastat např. situace, kdy máme vytvořené zákonné opravné položky podle § 8c ZoR, tedy ty do 30 000 Kč, které může následně daňově odepsat, pokud jsou již nedobytné, aniž byly vymáhány soudně.

3.7 Odpis neuhrazených pohledávek

Odpis neuhrazených pohledávek po splatnosti představuje v účetnictví nákladovou položku. Je-li účetní jednotka v pozici věřitele pohledávek, jež jsou buď nedobytné nebo těžce vymahatelné, nabízí se mu možnost odepsat jmenovitou hodnotu těchto pohledávek nebo jejich pořizovací cenu. Pro tyto účetní operace nám v účetnictví slouží účtová skupina 54 – Jiné provozní náklady. Problematikou účtování pohledávek se zabývají níže uvedené předpisy:

- § 25 odst. 1 písm. g) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, který týká oceňování aktiv
- § 50 vyhlášky č. 500/2002 Sb., vymezení nákladů souvisejících s pořízením pohledávek
- § 53a vyhlášky č. 500/2002 Sb., oceňovací rozdíly při uplatnění reálné hodnoty u pohledávek, které účetní jednotka nabyla a určila k obchodování
- § 10 a § 11 vyhlášky č. 500/2002 Sb., vymezení dlouhodobých a krátkodobých pohledávek, které se rozlišují v účetním výkazu rozvahy,
- Český účetní standard č. 019 – Náklady a výnosy, bod 3.6.6, tohoto znění:

„ Na vrub příslušného účtu účtové skupiny 54 – Jiné provozní náklady se účtují případy odpisu pohledávky v souladu s § 24 odst. 2 zákony č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Případný odpis pohledávek nad uvedený rámeček, například odpis pohledávky, u které ze všech okolností případu je zřejmé, že náklady na její vymáhání přesáhnou její výtěžek nebo je podle sdělení příslušného orgánu (policie, soudy apod.) dlužník neznámého pobytu, se

sleduje na oddělených analytických účtech k tomuto účtu. Dále se zde účtuje odpis pohledávky v souladu s článkem V (přechodná ustanovení k Čl. 1), bod 1 zákona č. 149/1995 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Jmenovitá hodnota těchto pohledávek se při plném či částečném odepsání sleduje na podrozvahových účtech. Na vrub tohoto účtu se účtuje i hodnota pohledávky při jejím postoupení.“¹⁰

3.7.1 Rozdělení pohledávek určených k odpisu

Jedním z hledisek pro rozlišení neuhrazených pohledávek je dělení na

- pohledávky bez vytvořených zákonných opravných položek,
- pohledávky, k nimž byly vytvořeny zákonné opravné položky dle ZoR.

Pokud účetní jednotka netvořila k neuhrazeným pohledávkám opravné položky dle ZoR a zamýšlí zúčtovat konkrétní pohledávku jako daňový odpis, musí být jednoznačně stanoven vznik dané pohledávky a to z důvodu měnící se právní normy, která má na tyto účetní operace podstatný vliv.

Podle tohoto časového hlediska je nutné dělení na :

- pohledávky vzniklé do 31. 12. 2003, jež jsou způsobilé k daňově účinnému odpisu bez dalších speciálně definovaných podmínek podle ZDP
- pohledávky vzniklé od 1. 1. 2004 jsou daňově způsobilé k odpisu za splnění tří zákonných podmínek a to současně:
 - o pohledávce bylo při svém vzniku účtováno ve výnosech,
 - příjem nebyl od daně osvobozen a
 - k pohledávce lze tvořit zákonné OP podle § 24 odst. 2 písm. i) zákona o daních z příjmů.

Na vysvětlení je třeba uvést, že výše jmenované dělení pohledávek z hlediska okamžiku jejich vzniku vyplývá z přechodných ustanovení Článku II. bodu 19 zákona č. 438/2003.

Tato práce se věnuje pouze pohledávkám „novým“, tj. splatným po 31. 12. 1994.

¹⁰ MILLEROVÁ, Libuše; VOMÁČKOVÁ, Hana; DVOŘÁKOVÁ, Dana. *Účetní předpisy pro podnikatele s komentářem*. Praha: ASPI, a. s., 2007. 572 s. ISBN 978-80-7357-289-1., str. 461

3.7.2 Odpis pohledávek bez tvorby zákonných opravných položek

Novela zákona o dani z příjmů zákonem č. 346/2010 Sb., definuje upravené podmínky pro daňově účinný odpis pohledávky. Účinnost výše uvedeného právního předpisu platí od zdaňovacího období počínaje rokem 2011. Účetní jednotka musí současně splnit dva typy podmínek:

- podmínky týkající se předmětné pohledávky (musí být splněny všechny) a
- podmínky, které se týkají dlužníka (musí být splněna alespoň jedna).

Podmínky týkající se předmětné pohledávky:

- při vzniku pohledávky bylo účtováno ve výnosech,
- zároveň tento výnos nebyl od daně osvobozen,
- pohledávka není nabyta bezúplatně,
- nejedná se o pohledávku mezi spojenými osobami.

Poslední dvě jmenované podmínky nahradily dřívější podmínku, která určovala, že k pohledávce lze tvořit zákonné opravné položky. (Toto platilo do konce zdaňovacího období zahájeného v roce 2010.)

Takto kladené podmínky se vztahují pouze na pohledávky, které vznikly až 1. 1. 2004. (Novela zákona o dani z příjmů č. 438/2003 Sb., článek II – Přejícná ustanovení, bod 19).

Podmínky, které se týkají dlužníka a stačí, je-li splněna alespoň jedna:

- zrušení konkurzu soudem, neboť majetek dlužníka je pro uspokojení věřitelů je nepostačující,
- dlužník je v úpadku nebo v hrozícím úpadku a pohledávku lze odepsat na základě výsledků insolvenčního řízení,
- dlužník zemřel a pohledávka nebude uspokojena ani vymořena dědicem,
- na majetek dlužníka, k němuž se pohledávka váže, je vyhlášena veřejná dražba, pohledávka se daňově odepíše podle výsledku této dražby,
- majetek dlužníka, k němuž se pohledávka váže, je postižen exekucí, pohledávka se daňově odepíše až podle výsledku exekuce.

Změnou zákona č. 586/1992 Sb., zákonem č. 346/2010 Sb., mohou věřitelé v roce 2011 daňově odepsat nedobytné pohledávky vzniklé po 31. 12. 2003 aniž by u nich museli zkoumat promlčecí lhůtu, hodnotu pohledávky, dobu po splatnosti a ani tyto

pohledávky nemusí věřitel aktivně vymáhat. Rovněž k nim nemusí být tvořeny zákonné opravné položky. Věřitel se musí i tak věnovat poměrně složitému zkoumání podmínek kladených jednak na pohledávku a jednak na dlužníka.

3.7.3 Odpis pohledávky s tvorbou zákonných opravných položek

Principy tvorby zákonných opravných položek jsou popsány již v kapitole 3.6.2. Tyto náklady jsou daňově účinné pouze na přechodnou dobu. Účetní jednotka může uplatnit daňový odpis pohledávky do výše vytvořené zákonné opravné položky v souladu se ZoR. Současně nesmí opomenout rozpustit zákonnou opravnou položku.

Zobrazení v účetnictví

Popis účetního případu	MD	D
Zrušení opravné položky	391/AU	588, 589
Odpis pohledávky	546/AU	311

3.8 Účetnictví na Slovensku

Při letmém seznámení pravidel účetnictví na Slovensku lze konstatovat, že je srovnatelné s metodami a technikami českého účetnictví. Na Slovensku stále používají výraz „podvojně účetnictví“ na rozdíl od našeho pojmu „účetnictví“. K dalšímu zjištění jsem došla, že insolvenční zákon byl vydán již v roce 2005 s účinností roku 2006. Tedy o dva roky dříve, než jsme se insolvenčním zákonem začali řídit v Česku.

4 Praktická část

4.1 Informace o společnosti

4.1.1 Založení společnosti

Společnost s obchodním názvem EUROVIT, s.r.o. vznikla v roce 2000 jako právnická osoba. Je zapsána u Krajského soudu v Hradci Králové, datum zápisu 6. listopadu 2000. Právní forma: společnost s ručením omezeným. Současná adresa sídla společnosti: Hradec Králové – Moravské Předměstí, Štefánikova 376.

Jako statutární orgán vystupuje za společnost jeden jednatel. Společník je jeden a na základním kapitálu ve výši Kč 200 000,- se tedy podílí sto procenty. Kontrolní orgán zde zřízen není. Společnost je registrována k dani z přidané hodnoty.

4.1.2 Předmět podnikání

Společnost byla založena za účelem podnikání. Předmět podnikání: výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona. Konkrétně převažuje koupě a prodej zboží a to v oblasti potravin.

Společnost EUROVIT, s.r.o. svou podnikatelskou činností charakterizujeme jako velkoobchod dodávající zboží podnikům veřejného stravování. Všeobecně jmenujme hotely, restaurace, výrobní provozovny, školní jídelny na všech stupních škol, nemocnice, ústavy sociální péče, lázeňské stravování apod.

Z výše uvedeného vyplývá, že s touto činností souvisí nejen činnost logistická, ale musí ustát i pozici věřitele, co by jednoho partnera obchodních vztahů na té rizikovější straně.

4.1.3 Obchodní činnost, obchodní partneři, zaměstnanci

Vlastní obchodní činnost probíhá v současnosti ve dvou provozovnách. Jedna provozovna se nachází v Lázních Bělohradě, kde se počet zaměstnanců pohybuje okolo deseti osob, druhá provozovna je Mariánských Lázních se šesti zaměstnanci a funguje jako prodejna typu „Cash“. Tato druhá provozovna byla zřízena teprve v březnu roku 2011.

Většina obchodních operací je tzv. prodej na fakturu, tudíž společnost poskytuje tzv. obchodní úvěr s běžnou dobou splatnosti 14 dní. Ve výjimečných případech je písemně předem dohodnuta splatnost delší, naopak zase v některých případech je zboží prodáno za hotové.

Hotovost je praktikována při prodeji zboží buď novému zákazníkovi, kdy prodávající nezná platební morálku odběratele a nebo menším provozovněm restauračního charakteru, kdy se často jedná o nahodilé prodeje.

Roční obrat za dobu existence této společnosti lze hodnotit jako stoupající. Samotný provoz společnosti však není bezproblémový. V průběhu své činnosti byly navazovány nové obchodní kontakty, ale některé víceleté byly z různých důvodů i přetřhány. Nermalou měrou k tomu přispěla nekorektní jednání obchodních partnerů, často bylo a je důvodem nesplnění povinnosti zaplatit za dodané zboží. Bohužel se „stářím“ společnosti a vlivem ekonomických podmínek na trhu se tento jev vyskytuje čím dál častěji. Tudíž společnost si dala za úkol přijmout taková opatření, aby své nároky na úhradu prodaného zboží měla vždy pod kontrolou.

4.2 Pohledávky v obchodní společnosti

Jelikož společnost EUROVIT, s.r.o. vystupuje na trhu jako velkoobchod se speciální nabídkou zboží - potravinové konvence, prodejní ceny nejsou příliš vysoké, avšak počet účetních dokladů – vystavených faktur je poměrně vysoký. Na faktuře je rovněž zachycen větší počet prodávaných položek. Tento stav tedy vyžaduje pečlivé zacházení s danými účetními doklady, dobrou organizaci práce a zároveň fungující kolegiální spolupráci uvnitř firmy.

4.2.1 Účtování a evidence pohledávek

Společnost při zahájení své obchodní činnosti vsadila na účetní software STEREO firmy KASTNER software, s. r. o., který byl cenově dostupný a nabízel současně bezplatnou technickou podporu. Používá ho spokojeně dodnes.

Pro vystavené faktury je v účetním programu vymezeno konkrétní označení účetního dokladu v příslušné dokladové řadě, která je nastavena zvlášť pro provozovnu

v Lázních Bělohradě a zvláště pro Mariánské Lázně. Účtování je předkontováno. Potřebné sestavy lze ušít tzv. na míru dle toho, co konkrétně sledujeme. Například uhrazené, resp. neuhrazené faktury.

4.2.2 Oběh účetních dokladů – vystavených faktur

Pracovník obchodního oddělení vystaví fakturu ve dvojím vyhotovení dle zasláné objednávky. Předá ji dalšímu pracovníkovi – skladníkovi a řidiči v jedné osobě, který zboží vyexpeduje ze skladu a dodá zákazníkovi. Zákazník při převzetí potvrdí na vystavené faktuře správnost dodávky a takto potvrzená vystavená faktura se vrátí zpět do obchodního oddělení firmy, kde je zařazena dle číselného označení do složky vystavených faktur, zatím dosud neuhrazených. Ke každé faktuře je i podchyten písemný záznam, kdo konkrétně, tj. který řidič se zbožím jel a jak bude hrazeno.

Pokud zákazník hradí hotově, řidič souběžně s potvrzenou fakturou odběratelem předá ve firmě kompetentní osobě i vybranou hotovost od zákazníka. Tato kontrola je velmi důležitá, neboť může odhalit neoprávněné zadržování tržeb. Tržba se zaúčtuje v pokladně. Většina dodávek se uskutečňuje formou bankovního převodu. Poměrně často se stává, že zákazník nerespektuje dobu splatnosti vyznačenou na faktuře a úhrady jsou na účet věřitele připisovány se zpožděním.

Zobrazení v účetnictví

Popis účetního případu	MD	D
Vystavená faktura za prodej zboží	311	604
Úhrada vystavené faktury	211, 221	311

4.2.3 Kontrola úhrad vystavených faktur

Při této činnosti nastává režim průběžné kontroly úhrad vystavených faktur dle příchozích plateb zjištěných z bankovního výpisu. Uhrazená vystavená faktura se vezme ze složky neuhrazených faktur, napíše se na ni datum úhrady a zařadí opět dle číselného označení do šanonu již uhrazených faktur. Bankovní výpis se zaúčtuje.

Jednou měsíčně se provádí kontrola neuhrazených faktur. Ty, které jsou po lhůtě splatnosti, zaměstnanec dlužníka nejprve telefonicky kontaktuje, aby si vzniklou vysvětlili situaci. V některých případech jde o neúmyslnou záležitost, ale jindy naopak o úmysl. Často slyšíme výmluvu, že fakturu ztratili. Dlužníkovi je doporučeně poslán opis tohoto účetního dokladu a ústně domluven nový termín splatnosti. Jestliže ani do lhůty zákazník neuhradí, pošle se mu písemná upomínka a opět doporučeně.

Během těchto systematicky prováděných kontrolních činnostech se současně průběžně sledují informace o konkrétních dlužnících na webových stránkách insolvenčního rejstříku, obchodního rejstříku apod. O součinnost jsou požádáni i obchodní zástupci, kteří jsou se zákazníky v osobním kontaktu.

4.3 Pohledávky společnosti a jejich splatnost

Firma EUROVIT, s. r. o., jak už bylo výše řečeno, poskytuje u pohledávek z obchodní činnosti běžnou dobu splatnosti 14 dní, někdy nazývanou obchodním úvěrem. V některých případech má účetní jednotka trvale smluvně sjednanou splatnost delší. Obchodní úvěr se tak u konkrétních zákazníků pohybuje i v řádech statisíců korun. Tito zákazníci většinou patří mezi dlouhodobé partnery a firma EUROVIT, s. r. o. tuto skutečnost v rámci dlouhodobých vztahů toleruje.

Složitější je situace, kdy zpočátku nový zákazník platí a po dalších dodávkách platit přestane a jeho dluh se kumuluje. V mnoha případech se většinou jedná o firmy, jež provozují sezónně pronajaté rekreační zařízení a pak se z trhu takzvaně „vypaří“. Nastává u věřitele situace, kdy má ve svém portfoliu pohledávky, které se stávají nedobytnými nebo obtížně vymahatelnými.

Jestliže věřitel vyčerpal všechny dostupné nástroje na vymáhání pohledávky mimosoudně, je žádoucí, aby své pohledávky vymáhal cestou soudního či rozhodčího řízení nebo inicioval zahájení insolvenčního řízení. Účetní jednotka si zároveň musí uvědomit, že nakládání s nedobytnými pohledávkami ovlivňuje určité účetní operace mající vliv na účetní hospodářský výsledek, resp. základu daně. Předpokladem správného zaúčtování je dobrá znalost právního pozadí těchto neuhrazených pohledávek.

4.3.1 Pohledávky po lhůtě splatnosti

V praxi se pohledávky po lhůtě splatnosti či nedobytné pohledávky, kdy zákazník je nedostižitelný, řeší u společnosti EUROVIT, s. r. o. nejčastěji. Čím delší je doba po splatnosti, tím se snižuje pravděpodobnost její úhrady, jinými slovy řečeno, zvyšuje se riziko jejího neuhrazení.

„Podle zásady věrného zobrazení kombinované se zásadou opatrnosti je nutné na toto snížení hodnoty pohledávky reagovat.“¹¹

Firma dle posouzení konkrétní neuhrazené pohledávky po splatnosti zvolí buď nástroj tvorby opravné položky k pohledávce jako dočasné snížení její hodnoty a nebo přistoupí k odpisu pohledávky jako k trvalému snížení hodnoty aktiva, kdy reálná možnost inkasovat tuto pohledávku je již málo pravděpodobná. Tyto účetní operace se promítnou vždy na příslušném nákladovém účtu.

Firma se ve svém účetnictví zabývá neuhrazenými pohledávkami po lhůtě splatnosti od účetního období roku 2001.

4.3.2 Účtování o opravných položkách v minulých obdobích

V minulých účetních obdobích účetní jednotka tvořila zákonné opravné položky (dále jen OP) v souladu s platnými právními předpisy, tj. zákona o rezervách a to vždy na základě dokladové inventury, která se provádí ke konci rozvahového dne - k datu sestavení účetní závěrky. V našem případě k 31. 12., protože účetní jednotka má za účetní období zvolen kalendářní rok.

K takto vytvořeným zákonným OP má účetní jednotka vždy podrobně vedenou evidenci. Poprvé účtovala o zákonných OP v účetním období roku 2003, jejichž hodnoty se rok od roku navyšovaly. Svědčí to nárůstu neuhrazených pohledávek po splatnosti.

O vývoji výše zákonných OP ke dni účetní závěrky v letech 2003 – 2010 podává informaci níže uvedený přehled.

¹¹ PILAŘOVÁ, Ivana; *Účetnictví podnikatelských subjektů*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2011. 140 s. ISBN 978-80-7357-617-2., str. 92

Vývoj stavu nepromlčených pohledávek a stav zákonných OP v období:

k 31. 12.	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
stav nepromlčených pohledávek v Kč	72 372	106 485	104 783	107 811	170 415	158 852	243 397	298 476
stav zákonných OP v Kč	31 709	49 104	48 764	43 601	159 611	158 852	232 469	267 386

Zdroj: Přiznání k dani z příjmů právnických osob společnosti EUROVIT, s.r.o.
Práce autora

4.3.3 Zjištěné nedostatky v účetnictví minulých období

Po prostudování účetnictví účetní jednotky, resp. účtování zákonných OP k pohledávkám v jednotlivých minulých účetních období bylo zjištěno:

Účetní jednotka sledovala „stáří“ neuhrazených pohledávek a na konci účetního období vytvořila pouze zákonné opravné položky. Takto vytvořené a zaúčtované zákonné OP k pohledávkám dle časového souladu se lhůtou po splatnosti v jednotlivých účetních obdobích až do jejich maximální výše 100 % jejich rozvahové hodnoty zůstaly v účetnictví, dokud nedošlo k jejich promlčení.

V okamžiku, kdy nastalo promlčení pohledávek, účetní jednotka zákonné opravné položky k pohledávce pouze zrušila bez provedení následného odpisu neuhrazené pohledávky. Společnost nevyužila institut daňově účinných odpisů k pohledávce. Nebyla zde uplatňována optimální varianta, kdy lze účtovat o daňově účinném odpisu pohledávky do výše tvorby zákonné opravné položky.

Tudíž byl sice optimalizován základ daně v určitých účetních obdobích prostřednictvím tvorby zákonných opravných položek k pohledávce v maximálně možné výši, ale po jejich rozpuštění a vlivem neprovedeného daňově optimalizačního odpisu pohledávky se v následujících účetních obdobích opět základ daně navýšil.

Provedením zrušení zákonné opravné položky došlo k porušení zásady věrného zobrazení účetnictví, k nadhodnocení aktiva na původní hodnotu pohledávky.

Dalším nedostatkem při tvorbě opravných položek bylo, že účetní jednotka vytvořila pouze zákonnou opravnou položku do výše možných procent podle doby po splatnosti a již netvořila účetní opravné položky, aby součet těchto opravných

položek byl 100 %. Jelikož se v těchto případech nejednalo o vysoké částky, zásadně to výsledek hospodaření neovlivnilo, avšak byla zde opět porušena zásada věrného zobrazení účetnictví.

4.4 Neuhrazené pohledávky – účetní období 2011

Aby měla účetní jednotka zpracováno účetnictví v souladu se zásadou věrného a poctivého obrazu a tomuto odpovídal i výsledek hospodaření, doporučuje se vytvořit pro nakládání s nekvalitními pohledávkami vnitropodnikovou směrnici, podle které se bude v dalších účetních obdobích řídit.

Ve směrnici budou stanovena pravidla nejen pro tvorbu zákonných opravných položek, ale i účetních opravných položek k pohledávkám, dále pravidla pro zaúčtování daňově účinných a neúčinných odpisů neuhrazených pohledávek po splatnosti v souladu s platnými právními předpisy.

Jedině tak bude zaručen jednotný systematický postup při řešení této problematiky.

4.4.1 Návrh nakládání s „nekvalitními“ pohledávkami

Na základě zjištěných skutečností v účetnictví, jež se týká neuhrazených pohledávek po lhůtě splatnosti, se účetní jednotka v účetním období roku 2011 rozhodla k postupu, který bude praktikovat i v následujících účetních obdobích:

- kontrolovat „stáří“ neuhrazených pohledávek a sledovat jejich splatnost pro účely rozhodnutí možnosti tvorby OP,
- vypracovat seznam „starých“ neuhrazených pohledávek,
- roztřídit pohledávky na promlčené a nepromlčené,
- nepromlčené pohledávky rozdělit na pohledávky s vytvořenou OP a bez OP, rozlišit účetní OP a zákonné OP,
- pohledávky s vytvořenou zákonnou OP rozdělit na soudně vymáhané a bez soudního vymáhání,
- nepromlčené pohledávky bez OP dále vyhodnotit, zda je možnost k nim zákonnou OP vytvořit,
- včas rozhodnout o možnosti odpisu pohledávky a uplatnit daňovou účinnost, pokud toto vyhovuje podmínkám zákona.

4.4.2 Popis stavu neuhrazených pohledávek k 1. 1. 2011

Firma má dle účetnictví k 1. 1. 2011 na vybraných rozvahových účtech tyto počáteční stavy:

účet 311001 – pohledávky za prodej	2 348 506 Kč
účet 391800 – zákonné OP (§ 8)	0 Kč
účet 391801 – zákonné OP (§ 8a)	244 487 Kč
účet 391803 – zákonné OP (§ 8c)	22 899 Kč

Úkolem účetní jednotky v průběhu účetního období je sledovat, zda u neuhrazených pohledávek, ke kterým je vytvořena zákonná OP, nedošlo k jejich úhradě, promlčení či jiné změně, mající vliv na účetní operace. Vyhodnocení tohoto stavu je důležité zejména ke konci rozvahového dne, tedy ke dni sestavení účetní závěrky.

Tyto úkony jsou součástí procesu inventarizace, který je povinna provádět každá účetní jednotka ze zákona.

4.5 Inventarizace pohledávek

Účetní jednotka v průběhu účetního období pečuje o své pohledávky jejich pravidelnou kontrolou. Na konci účetního období 2011 provedla dokladovou inventuru.

Rozesíláním potvrzovacích odsouhlasení o stavu pohledávek za jednotlivými odběrateli se nezabývá z důvodu vysokého počtu zákazníků. Vyžadovalo by to časovou a administrativní zátěž pro zaměstnance, ale i další finanční náklady pro společnost. Činí tak pouze ve výjimečných případech, kdy odhaduje danou pohledávku za rizikovou. Bohužel kladného odsouhlasení odběratelem této rizikové pohledávky se účetní jednotka většinou nedočká.

4.5.1 Inventarizace pohledávek za účetní období 2011

Účetní jednotka inventarizací ověřovala konečné stavy účtů opravných položek k pohledávkám. Pomocným nástrojem pro spolehlivé ověření účtů OP slouží přehled vypracovaný v tabulkovém procesoru, kdy na jednom řádku máme potřebné informace k dané pohledávce.

4.5.2 Kontrola neuhrazených pohledávek za účetní období 2011

Kontrola neuhrazených pohledávek je vždy prováděna na základě soupisu, který obsahuje:

- označení pohledávky – označení účetního dokladu (variabilní symbol),
- název firmy,
- dlužná částka a zároveň rozvahová hodnota s datem vzniku,
- datum splatnosti,
- datum poslední úhrady,
- informace o výši OP v rozdělení na účetní a zákonné,
- poznámka

Na závěr byly výsledky dokladové inventury za účetní období 2011 vyhodnoceny a bylo podle nich účtováno.

4.5.3 Vyhodnocení pohledávek po lhůtě splatnosti včetně soupisů

Ke dni účetní závěrky nejprve vypracovala účetní jednotka soupis všech neuhrazených pohledávek, který si dokladovou inventurou odsouhlasila.

Poté provedla selekci pohledávek na pohledávky:

- po lhůtě splatnosti,
- promlčené,
- nepromlčené s opravnou položkou včetně informace o výši opravné položky,
- nepromlčené bez opravné položky.

Toto rozdělení usnadnilo orientaci v neuhrazených pohledávkách. Nejprve se účetní jednotka zabývala promlčenými pohledávkami. O dlužnících si zjišťovala informace, podle kterých se rozhodla k odpisu těchto promlčených pohledávek.

Pohledávky nepromlčené s OP byly identifikovány jako pohledávky se zákonnou opravnou položkou, které účetní jednotka soudně vymáhá.

O pohledávkách nepromlčených bez opravné položky rozhodla v závislosti na lhůtě po splatnosti o vytvoření zákonných a účetních opravných položek.

4.6 Odpisy pohledávek v účetním období 2011

Nejprve se účetní jednotka rozhodla v účetním období roku 2011 zaúčtovat odpisy neuhrazených pohledávek, pokud k tomuto odpisu zjistila důvod při provádění inventarizace. Tyto odpisy budou mít vliv na trvalé snížení hodnoty aktiv.

4.6.1 Promlčené pohledávky a jejich účetní odpis

Účetní jednotka ve svém účetnictví má k 31. 12. 2011 pohledávky, které jsou promlčené a zároveň zachyceny na rozvahovém účtu aktiv, účet 311001.

K této situaci došlo z důvodu nesprávného postupu při nakládání neuhrazených pohledávek v minulých účetních obdobích. K těmto pohledávkám nejprve byly včas a dle zákona o rezervách vytvořeny zákonné OP. Dlužníkům byly posílány několikrát upomínky, ale bez kladné reakce tyto dlužné částky uhradit. K soudnímu vymáhání nedošlo. Po jejich promlčení byly pouze zákonné OP zrušeny, aniž by byly vytvořeny účetní OP.

Jedná se o tyto pohledávky:

VS	Orientační název firmy	Datum splatnosti	Neuhrazeno	výše zákonné OP k 31.12.
20012434	Jelen velkoobchod s.r.o.	20.4.2001	22 942	0
20014534	Restaurace VILA/ Líbeznice	30.7.2001	1 599	0
20014970	Restaurace U ŠMAKU	28.8.2001	2 140	0
20017254	ALTHERM-CZ s.r.o.	5.12.2001	5 050	0
20020279	ALTHERM-CZ s.r.o.	25.1.2002	3 542	0
20034243	Horizon Hotels Limited	2.7.2003	4 186	0
20034458	Josef Heimlich Rest.Pod zámkem	15.7.2003	1 751	0
20034593	Horizon Hotels Limited	21.7.2003	3 663	0
20036272	Josef Heimlich Rest.Pod zámkem	9.10.2003	3 166	0

Zdroj: účetnictví společnosti EUROVIT, s. r. o.

Práce autora

V účetním období 2011 rozhodla o těchto jednotlivých promlčených pohledávkách přistoupit k jejich účetnímu odpisu ve výši jejich neuhrazeného zůstatku. Tyto odpisy bohužel nebudou splňovat podmínky daňově účinného odpisu. Odepsané pohledávky bude účetní jednotka evidovat na podrozvahovém účtu.

V této skupině pohledávek je zastoupeno šest dlužníků a jejich celková neuhrazená hodnota činí 48 039 Kč. Účetním odpisem se zvěrohodní obraz účetnictví, v konečné rozvaze se projeví snížením aktiva.

Zobrazení v účetnictví

Popis účetního případu	MD	D
Počáteční zůstatek pohledávky k 1. 1. 2011	311001	X
Účetní odpis neuhrazené (části) pohledávky	546999	311001
Zaúčtování odeps. pohledávky v podrozvaze	751xxx	799xxx

4.6.2 Pohledávky kryté zákonnou OP – daňově účinný odpis

Účetní jednotka má ve svém účetnictví ke dni 31. 12. 2011 neuhrazené pohledávky, které splňují titul daňově účinného nákladu, tj. odpisu a to na základě právě k nim vytvořeným zákonným OP, což se promítne ve snížení základu daně. Zde je nutné zdůraznit, že současně se zaúčtováním odpisu pominou důvody pro existenci těchto zákonných OP a je povinností je v účetnictví zrušit. Zrušení této zákonné OP se promítne jako zvýšení základu daně z příjmů.

K níže uvedeným pohledávkám má účetní jednotka vytvořeny zákonné OP ve výši 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty.

Pohledávky se zákonnou OP určené k rozpuštění

VS	Orientační název firmy	Datum splatnosti	Neuhrazeno	Výše zákonné OP k 31.12.
20017773	Harrachovská stavební s.r.o.	2.1.2002	9 530	9 530
20020078	Harrachovská stavební s.r.o.	21.1.2001	2 092	2 092
20051679	BOKRAS exploitation s.r.o.	18.3.2005	19 487	19 487
20060440	BOKRAS exploitation s.r.o.	1.2.2006	3 412	3 412
20073212	P RESTAURANT	6.6.2007	857	857
20073213	P RESTAURANT	6.6.2007	1 681	1 681
20075003	P RESTAURANT	12.9.2007	3 001	3 001

Zdroj: účetnictví společnosti EUROVIT, s. r. o.

Práce autora

Dlužník – Harrachovská stavební s. r. o. „v likvidaci“

K tomuto dlužníku má účetní jednotka vytvořené zákonné OP ke dvěma pohledávkám.

První faktura byla vystavena na 11 530 Kč, splatnost 2. 1. 2002. Tato pohledávka byla částečně uhrazena částkou 2 000 Kč dne 27. 8. 2002. V tomto případě můžeme od tohoto okamžiku zaplacení sledovat novou promlčecí lhůtu. K úhradě zbývá 9 530 Kč.

Druhá faktura je na částku 2 092 Kč se splatností 21. 1. 2002.

Účetní jednotka tomuto dlužníkovi několikrát posílala doporučeně upomínku, avšak dlužník na tuto výzvu nereagoval. Telefonické spojení rovněž nefungovalo.

Pohledávky firma vymáhá soudně, kdy v roce 2003 podala žalobu. V březnu 2010 vydáno soudem na tohoto dlužníka usnesení o zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku. Usnesení nabylo právní moci 16. 3. 2010.

Tyto dvě neuhrazené pohledávky vyhodnotila firma jako nedobytné a rozhodla v účetním období 2011 podle ustanovení § 24 odst. 2 písm. y) ZDP odepsat tyto pohledávky daňově účinně. Má k nim vytvořeny zákonné OP a k promlčení dosud nedošlo. Daňovému odpisu bude předcházet zrušení těchto zákonných OP.

Zobrazení v účetnictví

Dlužník – Harrachovská stavební s.r.o.	Kč	MD	D
Počáteční zůstatek pohledávky I k 1.1. 2011	9 530	311001	X
Počáteční zůstatek pohledávky II k 1.1. 2011	2 092	311001	X
Stav zák. OP k pohledávce I k 1.1. 2011 (100%)	9 530	X	391001
Stav zák. OP k pohledávce II k 1.1. 2011 (100%)	2 092	X	391001
Zrušení OP k pohledávce I 30.1. 2011	9 530	391801	558801
Zrušení OP k pohledávce II 30.1. 2011	2 092	391801	558801
Daňový odpis pohledávky I 30.1. 2011	9 530	546001	311001
Daňový odpis pohledávky II 30.1. 2011	2 092	546001	311001
Zaúčtování pohledávky I v podrozvaze	9 530	751xxx	799xxx
Zaúčtování pohledávky II v podrozvaze	2 092	751xxx	799xxx

Zdroj: účetnictví společnosti EUROVIT, s. r. o.

Práce autora

Dlužník – P RESTAURANT s. r. o. „v likvidaci“

Za jmenovaným dlužníkem jsou tři pohledávky. Pohledávka ve výši 857 Kč se splatností 6. 6. 2007, 1 681 Kč se splatností 6. 6. 2007 a poslední ve výši 3 001 Kč se splatností 12. 9. 2007. Ke všem pohledávkám jsou vytvořeny zákonné OP ve výši 100 % dle § 8a ZoR.

V roce 2008 podána věřitelem žaloba. Dne 30. 3. 2011 vydáno soudem usnesení o zrušení s likvidací.

Na základě zjištěných skutečností se účetní jednotka rozhodla ke zrušení zákonných opravných položek a tyto pohledávky daňově účinně odepsat. V tomto případě není reálný předpoklad, že by dlužník své závazky ještě uhradil. Kdyby se tak stalo, přijatá úhrada již odepsané pohledávky by se účtovala jako výnosová položka na účet 646 – Výnosy z odepsaných pohledávek.

Zaúčtování bude shodné jako v předcházejícím případě, pouze se budou lišit hodnoty jednotlivých účetních operací.

Pro pochopení si vysvětleme pojem „společnost v likvidaci“.

„Likvidace společnosti nebo družstva je závěrečnou vlastnickou transakcí. Likvidace

*představuje ukončení existence společnosti a ukončení podnikání společníků ve společnosti.*¹²

Tento proces může trvat různě dlouhou dobu. V úvahu se berou faktory jako velikost společnosti, předmět podnikatelské činnosti a položky aktiv a pasiv. Proces probíhá ve třech hlavních fázích: rozhodnutí o vstupu do likvidace a jeho uskutečnění, dále samotný proces likvidace a ukončení likvidace.

4.6.3 Pohledávka s neoprávněnou zákonnou opravnou položkou

Dlužník – BOKRAS exploitation, s. r. o.

Za dlužníkem má účetní jednotka rovněž dvě pohledávky, první ve výši 19 487 Kč se splatností 18. 3. 2005 a druhou ve výši 3 412 Kč se splatností 1. 2. 2006. K těmto pohledávkám vytvořila v účetním období 2008 správně zákonné OP dle § 8c ZoR ve výši 100 %, neboť tyto dvě pohledávky nepřesáhly vůči dlužníkovi v okamžiku jejich vzniku částku 30 000 Kč.

Firma EUROVIT podala v roce 2008 na tohoto dlužníka žalobu.

Dne 8. 2. 2010 soud vydal usnesení o zamítnutí insolvenčního návrhu z důvodu, že majetek společnosti nepostačuje k úhradě nákladů insolvenčního řízení. Následně dne 9. 3. 2010 došlo k výmazu společnosti z obchodního rejstříku, to znamená zánik společnosti.

Zkoumáním těchto pohledávek bylo zjištěno, že účetní jednotka tyto změny nevezala na vědomí a v účetním období 2010 postupovala chybně. V účetnictví nebyly provedeny žádné účetní záznamy k těmto pohledávkám, ke kterým měla vytvořené zákonné OP. Tyto zákonné OP k pohledávkám měly být zrušeny a měly být zaúčtovány daňově účinné odpisy obou pohledávek v účetním období 2011.

Pokud nastanou rozhodné skutečnosti pro odpis pohledávky, je nutné o odpisu účtovat právě v tom účetním období, kdy tyto skutečnosti nastaly. Jako správné řešení a postup se nabízí možnost podat dodatečné přiznání k dani z příjmu PO.

V účetním období 2011 musí účetní jednotka postupovat následovně. Je povinna zrušit vytvořené zákonné OP k oběma pohledávkám. Poté zaúčtovat odpis obou

¹² Autorský kolektiv. *Meritum Účetnictví podnikatelů 2012*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR. 2012. 736 s. ISBN 978-80-7357-744-5., str. 631

pohledávek. Takto zaúčtované odpisy jsou daňově neúčinné a budou zároveň zvyšovat základ daně. O daňově účinném odpisu měla účtovat již v roce předcházejícím. Tyto účetní záznamy budou následující:

Zobrazení v účetnictví

Dlužník – BOKRAS exploitation, s. r. o.	Kč	MD	D
Počáteční zůstatek pohledávky I k 1.1. 2011	19 487	311001	X
Počáteční zůstatek pohledávky II k 1.1. 2011	3 412	311001	X
Stav zák. OP k pohledávce I k 1.1. 2011 (100%)	19 487	X	391803
Stav zák. OP k pohledávce II k 1.1. 2011 (100%)	3 412	X	391803
Zrušení OP k pohledávce I 30.1. 2011	19 487	391803	558803
Zrušení OP k pohledávce II 30.1. 2011	3 412	391803	558803
Odpis pohledávky I 30.1. 2011	19 487	546999	311001
Odpis pohledávky II 30.1. 2011	3 412	546999	311001

Zdroj: účetnictví společnosti EUROVIT, s. r. o.

Práce autora

4.7 Tvorba a zrušení opravných položek v účetním období 2011

Při tvorbě opravných položek účetní jednotka zkoumala jednotlivé neuhrazené pohledávky, aby rozhodla správně buď o tvorbě zákonných OP nebo pouze o tvorbě účetních OP.

4.7.1 Tvorba zákonné OP a daňového odpisu v jednom účetním období

Dlužník – Hotel ZÁMEČEK Janovičky

Pohledávka ve výši 3 362 Kč, splatnost 31. 12. 2008. Tato pohledávka nebyla vymáhána soudně. Z veřejně dostupných zdroj bylo zjištěno, že na dlužníka krajský soud vydal dne 14. 1. 2010 rozhodnutí o úpadku a prohlášení konkurzu.

Pohledávka není promlčena, účetní jednotka se rozhodla, že v jednom účetním období, tj. v roce 2011, nejprve vytvoří zákonnou OP a po určitém čase tuto OP zruší a pohledávku daňově účinně odepíše. Firma vyhodnotila tuto pohledávku jako „malou“ pohledávku do 30 000 Kč. Využije v jednom účetním období možnost

vytvoření zákonné OP dle § 8c ZoR, po určité době tuto zákonnou OP zruší a následně daňově účinně odepíše. Této varianty lze využít v případě, kdy hrozí promlčení pohledávky.

Zobrazení v účetnictví

Dlužník – Hotel ZÁMEČEK Janovičky	Kč	MD	D
Počáteční zůstatek pohledávky k 1.1. 2011	3 362	311001	X
Vytvoření zákonné OP § 8c 30.1. 2011	3 362	558803	391803
Zrušení zákonné OP 31.12. 2011	3 362	391803	558803
Daňový odpis pohledávky 31. 12. 2011	3 362	546001	311001
Zaúčtování pohledávky v podrozvaze	3 362	751xxx	799xxx

Zdroj: účetnictví společnosti EUROVIT, s. r. o.

Práce autora

K výše uvedenému účetnímu postupu jsme využili možnost, kterou nám nabízí § 8c ZoR. Takto lze vytvořit zákonné OP až do výše 100 % jejich neuhrazené hodnoty, aniž by musely být vymáhány soudně. Podmínkou je, že od konce sjednané lhůty splatnosti uplynulo alespoň 12 měsíců a pohledávky nesmí mít v okamžiku svého vzniku hodnotu vyšší jak 30 000 Kč. Zároveň se nesmí jednat o pohledávku promlčenou.

Lze tvořit zákonné OP k souboru pohledávek k témuž dlužníkovi, avšak celková hodnota při jejich vzniku nesmí přesáhnout v součtu hodnotu 30 000 Kč.

4.7.2 Zrušení zákonných OP z důvodu úhrady pohledávky

Během účetního období 2011 byly účetní jednotce uhrazeny pohledávky, které měla u soudu a podařilo se je vymoci. Byly k nim vytvořeny zákonné OP ve výši 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty. Úhrady byly poukázány na bankovní účet buď přímo od exekutorského úřadu nebo přes advokátní kancelář, a to včetně příslušenství, tj. úroku z prodlení a úhrady soudního poplatku věřitele.

Takto byly v účetním období vyrovnány pohledávky za třemi dlužníky v celkové hodnotě 25 494 Kč. Účetní operace těchto pohledávek budou totožné, pouze se budou lišit hodnoty a okamžik zaúčtování jednotlivých operací, neboť tyto mají své opodstatněné vazby v závislosti na přijatou úhradu těchto pohledávek.

Charakteristika průběhu vývoje vymáhání těchto dlužných pohledávek je velmi podobná. Proto zde podrobněji uvedu a popíšu pouze jednoho dlužníka.

Dlužník – Luděk Matěcha

Firma Luděk Matěcha byl dlouhodobým zákazníkem společnosti téměř od jejího vzniku, provozoval závodní jídelnu. V určitou dobu se jeho platební morálka zhoršila, mnohé dluhy se podařilo vymoci za zvýšeného úsilí věřitele i když po lhůtě splatnosti. Byl sepsán a dlužníkem potvrzen splátkový kalendář.

Díky těmto úkonům zůstaly částečně neuhrzeny pouze dvě pohledávky. Prostřednictvím advokátní kanceláře byla na dlužníka podána žaloba. Následoval nejprve platební rozkaz a poté exekuční příkaz. Toto soudní řízení skončilo úspěšně ve prospěch věřitele, přestože trvalo několik let. Spolu s dlužnou částkou byly zaplaceny i úroky z prodlení a proplaceny soudní výlohy.

Průběh účtování této pohledávky v roce 2011 vypadá následovně:

Zobrazení v účetnictví

Dlužník – Luděk Matěcha	Kč	MD	D
Počáteční zůstatek pohledávky I k 1.1. 2011	4 513	311001	X
Počáteční zůstatek pohledávky II k 1.1. 2011	8 948	311001	X
Stav zák. OP k pohledávce I k 1.1. 2011 (100%)	4 513	X	391801
Stav zák. OP k pohledávce II k 1.1. 2011 (100%)	8 948	X	391801
BV 7. 4. 2011 přijatá úhrada	4 513	221001	311001
BV 7. 4. 2011 přijatá úhrada	8 948	221001	311001
BV 7. 4. 2011 přijaté úroky z prodlení	3 947	221001	644010
BV 7. 4. 2011 vrácení soudního poplatku	600	221001	648010
Zrušení zákonné OP k pohledávce I 7. 4. 2011	4 513	391801	588801
Zrušení zákonné OP k pohledávce II 7.4. 2011	8 948	391801	588001

4.7.3 Tvorba nových časových zákonných OP v účetním období 2011

Dlužník – Nemocnice Kutná Hora s. r. o.

Za dlužníkem má firma 4 pohledávky po lhůtách splatnosti již v roce 2009.

Tyto pohledávky byly dne 19. 4. 2010 elektronickou přihláškou přihlášeny do insolvenčního řízení ve lhůtě stanovené usnesením soudu. Zákonné OP byly poprvé vytvořeny za účetní období roku 2010 ke dni účetní závěrky dle § 8a ZoR ke každé jednotlivé pohledávce. Výše zákonné OP byla stanovena 33 % z neuhrazené hodnoty, neboť byly více jak 12 měsíců po lhůtě splatnosti.

V průběhu účetního období 2011 vyhodnotila tento stav následovně.

Jelikož se jedná o tzv. „insolvenční“ pohledávky, mohla účetní jednotka využít při tvorbě zákonných OP v roce 2010 § 8 ZoR a vytvořit zákonné OP k těmto čtyřem pohledávkám ve výši 100 %. V roce 2011 již nemá jinou možnost, než pokračovat v tvorbě tzv. „časových“ zákonných OP podle § 8a ZoR. Dlužník k 31. 12. 2011 nic neuhradil, proto byla k těmto pohledávkám vytvořena další procentní část dle lhůty po splatnosti. Zákonné OP byly vytvořeny do celkové výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty. Hodnoty těchto OP jsou zaokrouhleny na celé koruny.

Dle vnitropodnikové účetní směrnice, jež si účetní jednotka v tomto roce vypracovala, byly ještě ke dni účetní závěrky 31. 12. 2011 zaúčtovány účetní opravné položky ve výši 34 % neuhrazené rozvahové hodnoty. K jejich výpočtu jsme došli prostým rozdílem $100 \% - 66 \% = 34 \%$. Musí zde platit, že součet vytvořených opravných položek k pohledávce nesmí být vyšší, než je rozvahová hodnota.

Pouze teoreticky zde dodávám, kdyby firma přihlásila do insolvenčního řízení tyto pohledávky až po lhůtě stanovené v usnesení soudu, v takovém případě by se jednalo pouze o účetní opravné položky.

Soupis časových zákonných OP u dlužníka je následující:

VS	Orientační název firmy	Datum splatnosti	Výše dluhu	Výše zákonné OP (33%) k 31.12.2010	Nově vytvořené OP k 31.12.2011
20094366	Nemocnice Kutná Hora s.r.o.	4.2.2009	7 870	2 597	2 597
20094508	Nemocnice Kutná Hora s.r.o.	14.9.2009	12 601	4 158	4 158
20095754	Nemocnice Kutná Hora s.r.o.	8.11.2009	18 001	5 940	5 940
20096565	Nemocnice Kutná Hora s.r.o.	10.12.2009	7 930	2 617	2 617

Zdroj: účetnictví společnosti EUROVIT, s. r. o.

Práce autora

Pro znázornění postupů účetních případů jsem zvolila pouze jednu pohledávku.

Postup účtování u tří dalších bude totožný až na výjimku účtovaných hodnot.

Zobrazení v účetnictví

Dlužník – Nemocnice Kutná Hora s.r.o.	Kč	MD	D
Počáteční zůstatek pohledávky I k 1.1. 2011	7 870	311001	X
Stav zák. OP k pohledávce I k 1.1. 2011 (33%)	2 597	X	391801
Vytvoření nové zák. OP k 31. 12. 2011 (33%)	2 597	558801	391801
Vytvoření účetní OP k 31. 12. 2011 (34%)	2 676	559999	391999

V případě tohoto dlužníka bude společnost – věřitel vyčkávat, s jakým výsledkem bude toto soudní řízení ukončeno. Případný daňově účinný odpis těchto pohledávek a zrušení zákonných OP lze očekávat v následujícím účetním období, pokud soud vydá příslušné usnesení. Informace o tomto dlužníkovi je nutné sledovat.

Další účetní ani zákonné OP za účetní období roku 2011 firma netvořila. Odkazuje se na účetní vnitropodnikovou směrnici, že OP jsou tvořeny k pohledávkám, které jsou po lhůtě splatnosti více jak 12 měsíců. A takovéto pohledávky ve svém účetnictví nemá. Rok 2010 byl jedním z nejlepších účetních období za fungování společnosti ve smyslu výše neuhrazených pohledávek.

Neuhrazené pohledávky z účetních období starších, tj. roky 2001 až 2009, účetní jednotka v účetním období roku 2011 buď odepsala nebo jsou k nim vytvořeny opravné položky.

4.7.4 Pohledávky se zákonnými OP ponechané beze změny

Další jednotlivé pohledávky nebo soubory pohledávek, ke kterým byly již v minulých účetních obdobích tvořeny zákonné OP v souladu s platnými právními předpisy, jsou pohledávky, kdy nenastal v účetním období roku 2011 důvod k jejich rozpuštění nebo odpisu. Zákonná OP je vytvořena do maximální hodnoty, tedy do výše 100 % jejich neuhrazené rozvahové hodnoty. Všechny pohledávky jsou vymáhány soudně a účetní jednotka vyčkává na vydání konkrétního rozhodnutí.

Ke dni účetní závěrky k 31. 12. 2011 eviduje společnost 46 jednotlivých pohledávek po lhůtě platnosti v celkové neuhrazené hodnotě 191 742 Kč, k nimž jsou vytvořeny zákonné OP, a tudíž byly ponechány v účetnictví beze změny. Tyto pohledávky patří 12 dlužníkům.

Další pohledávky po splatnosti k 31. 12. 2011 účetní jednotka sice eviduje, ale dle vnitropodnikové směrnice pro tvorbu opravných položek o nich nebude účtováno, neboť nejsou po splatnosti více jak 6 měsíců. S dlužníky věřitel prozatím vede o uhrazení ústní telefonická nebo písemná jednání a podle jejich výsledku teprve v případě potřeby přistoupí na zahájení soudního řízení.

5 Závěr

Předmětem bakalářské práce bylo popsat pohledávky v obchodní společnosti EUROVIT, s. r. o. a zaměřit se na neuhrazené pohledávky po lhůtě splatnosti a jejich nakládání v účetnictví a daních. Jelikož se jedná o poměrně složitou oblast, postupovala jsem v dílčích krocích. Nejprve jsem nastudovala odbornou literaturu a až poté se zabývala praktickými úkony přímo v účetnictví.

Nastudováním odborných publikací a periodik zabývajících se tematikou pohledávek jsem získala v této široké problematice poměrně rozsáhlé znalosti, které byly využity při praktických aplikacích konkrétních účetních případů zaměřených na pohledávky ve společnosti EUROVIT, s. r. o. Jednalo se o velmi užitečné informační zdroje, které o problematice pojednávaly podle aktuálního stavu, neboť jsem musela vzít na vědomí, že mnohé právní předpisy jsou často novelizovány.

Hlavním úkolem této práce bylo vyřešit situaci s pohledávkami po lhůtě splatnosti v účetní jednotce. Jednalo se o pohledávky několik let promlčené nebo v lepší variantě nepromlčené.

Tyto cíle bakalářská práce naplnila. Lze s potěšením konstatovat, že ke dni účetní závěrky 31. 12. 2011 účetní jednotka vyřešila letitý problém s neuhrazenými pohledávkami po lhůtě splatnosti, jejich správné nakládání ve vztahu k opravným položkám nebo k jejich odpisu. U některých neuhrazených pohledávek po splatnosti byla možnost uplatnit jejich neuhrazenou hodnotu do daňově účinných nákladů.

Jelikož společnost měla pro tuto tematiku neuhrazených pohledávek po lhůtě splatnosti nedostatečnou vnitropodnikovou směrnici, tak při hlubším seznámení se s neuhrazenými pohledávkami byla tato směrnice přepracována na podmínky této společnosti. Ta by měla být užitečným pomocníkem při provádění inventarizace pohledávek v dalších účetních obdobích.

Účetní jednotce se doporučuje věnovat pravidelnou péči pohledávkám, sledovat jejich splatnost a v případě neuhrazení v termínu neprodleně kontaktovat dlužníka. Ve společnosti neodkládat úkony s vymáháním pohledávek a v účetnictví účtování operací umožňující daňovou optimalizaci v případě neuhrazených pohledávek po lhůtě splatnosti.

6 Seznam použité literatury

Odborné publikace

Autorský kolektiv. *Meritum Účetnictví podnikatelů 2012*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2012. 736 s. ISBN 978-80-7357-744-5

DRBOHLAV, Josef; POHL, Tomáš. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 244 s. ISBN 978-80-7357-599-1

KOVALÍKOVÁ, Hana. *Zákon o účetnictví – jednoduchý průvodce v každodenní praxi*. 2. vydání. Olomouc: ANAG, spol. s r. o. 2011. 191 s. ISBN 978-80-7263-654-9

PILAŘOVÁ, Ivana. *Účetní a daňové případy řešené v s. r. o.* 1. vydání. Praha: ASPI, s. r. o., 2007. 128 s. ISBN 978-80-7357-306-5

PILAŘOVÁ, Ivana. *Účetní a daňové případy řešené v s. r. o.*, 3. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010. 164 s. ISBN 978-80-7357-587-8

PILAŘOVÁ, Ivana. *Účetnictví podnikatelských subjektů*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 140 s. ISBN 978-80-7357-617-2

PILÁTOVÁ, Jana.; RICHTER, Jaroslav. *Pohledávky a jejich řešení v podnikové praxi*. 2. vydání. Olomouc: ANAG, spol. s r. o. , 2011. 120 s. ISBN 978-80-7263-633-4

RABAN, Přemysl. a kolektiv. *Obchodní zákoník 2009*. 6. doplněné vydání. Praha: EUROUNION Praha, s. r. o., 2009. 749 s. ISBN 978-80-7317-081-3

RYNEŠ, Petr, *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*. 11. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, spol. s r. o., 2011. 1031 s. ISBN 978-80-7263-633-4

STUHLÍKOVÁ, Helena; KOMRSKOVÁ, Sofie. *Zdaňování neziskových organizací*. 4. přepracované vydání. Olomouc: ANAG, spol s r. o., 2006. s. 223. od 127 – 128. ISBN 80-7263-342-2

TOPINKA, Jiří. *Účetnictví tělovýchovných jednot a sportovních klubů*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Olympia, a. s. 2007. 216 s. od 86 – 94. ISBN 978-80-7376-015-1

VAIGERT, Dalibor. a kolektiv. *Pohledávky – Právní příručka věřitele*. 1. vydání. Brno: Computer Press, a. s. 2006. 272 s. ISBN 80-251-0881-3.

Zákony

MARKOVÁ, Hana. *Daňové zákony 2011*. 19. vydání. Praha: GRADA Publishing, a. s., 2011 . 264 s. ISBN 978-80-247-3800-0

Odborná periodika

ČOUKOVÁ, Pěva.; SVITKOVÁ, Petra. *Opravné položky k pohledávkám*. Účetnictví 5/2011. Vydává Svaz účetních. Praha. ISSN 0139-5661. str. 2-10

DĚRGEL, Martin. *Daňový odpis pohledávek*. Účetnictví 8/2011. Vydává Svaz účetních. Praha. ISSN 0139-5661. str. 2-9

ČOUKOVÁ, Pěva.; SVITKOVÁ, Petra. *Opravné položky k pohledávkám II*. Účetnictví 9/2011. Vydává Svaz účetních. Praha. ISSN 0139-5661. str. 14-18

GORČÍK, Martin. *Jednorázový odpis pohledávky do daňově účinných nákladů*. Účetnictví 10/2011. Vydává Svaz účetních. Praha. ISSN 0139-5661. str. 23-30

Zahraniční literatura

CENIGOVÁ, Anna. *Podvojně účtovníctvo podnikateľov*. 12. vydanie. Bratislava: CENIGA, s.r.o., 2011, 664 s. ISBN 978-80-969946-3-2

Ostatní zdroje

PROCHÁZKOVÁ, Dagmar.; VLACH, Pavel. *ÚZ č. 597. Vzorový účtový rozvrh, rozvaha a výsledovka 2007*. Ostrava – Hrabůvka: Sagit, a. s., 2007. 48 s. ISBN 978-80-7208-605-4. str. 17-18

ÚZ č. 802. Občanský zákoník a související předpisy podle stavu k 1. 9. 2010. Ostrava – Hrabůvka: Sagit, a. s., 2010. 304 s. ISBN 978-807208-818-8.

Poradce 2003 číslo 3. Český Těšín: Vydavatel PORADCE s. r. o., 2003. 272 s. od 196 – 206. ISSN 1211-2437

Česko. Ministerstvo spravedlnosti. Nařízení vlády č. 142/1994 Sb., kterým se stanoví výše úroků z prodlení a poplatků z prodlení podle občanského zákoníku, jak vyplývá ze změn provedených nařízením vlády č. 163/2005 Sb. ze dne 28. 4. 2005 a č. 33/2010 Sb. ze dne 1. 7. 2010.

<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5280&d=312779>

Seznam použitých zkratk

ObčZ	občanský zákoník
ObchZ	obchodní zákoník
OP	opravná položka
PO	právnícká osoba
ZDP	zákon o daních z příjmů
ZoR	zákon o rezervách
ZoU	zákon o účetnictví